

Opulentní ples, který skončil tragédií

Na neděli 1. července 1810 se kněžna Pavlína ze Schwarzenbergu velmi těšila. Její švagr, generál jezdecký a vyslanec rakouského císaře totiž pořádal v pařížském paláci de Montesson ples. A to ne ledajaký. Završoval oslavy, které se konaly po příjezdu rakouské arcivévodkyně Marie Luisy, mladé manželky císaře Napoleona I. a dcery rakouského císaře Františka I., do francouzské metropole. Všichni věřili, že tento sňatek po anulování svazku s předchozí Bonapartovou ženou, v hlavním městě velmi oblíbenou a milovanou Josefínou, ukončí napoleonské války.

Pavlínu naplňovala zvědavost, jak mimořádná akce proběhne. Sama patřila k obdivuhodným ženám. Byla vzdělaná, vedla vlastní salon, malovala. V českých zemích se stala jednou z prvních šlechticů, která se svým devíti dětem skutečně věnovala, tykala jim, pečovala o jejich výchovu.

Na ples se oblékla co nejokázaleji. Vzala si náhrdelník ozdobený 91 brilianty, briliantové náušnice, zlaté prsteny a náramky. Počet diamantů na její toaletě čítal 627 kousků. Vedle manžela Josefa ze Schwarzenbergu ji na ples doprovázely dvě dcery – čtrnáctiletá Marie Eleonora a dvanáctiletá Marie Pavlína.

Na slavnost bylo pozváno na 1200 hostů, proto si velvyslanec Karel ze Schwarzenbergu pronajal i vedlejší palác se zahradami. V zahradě postavili dřevěný taneční sál se zrcadly a třpytivými lampami, se sloupy ověšenými girlandami a drapériemi ze vzácných látek. Všude se třepaly mušelinové závěsy.

Císař s chotí se objevil v deset večer. Přivítali je vyslanec s chotí a rakouský kancléř Klemens Metternich s manželkou. Vyslanec je po chvíli provedl nádherně vyzdobenou zahradou s umělými skalami a vodopády, Apollonovým chrámem a modelem císařského zámku Laxenberg. Nakonec se průvod vrátil do sálu. Císařský pár se vmísil mezi tančící a pak odešel Napoleon na galerii. A právě tehdy se něco zvrto.

Když vstoupil na galerii, začala hořet jedna z drapérií – snad od převržené svíčky nebo jedné z lamp. Požár se rychle šířil. Císař se vrátil pro císařovnu sedící v přízemí na pódiu a v doprovodu důstojníků a stráže rychle opustil hořící sál.

Zavládla obrovská panika. Lidé se rvali k východům do zahrady, klopýtali a padali a další po nich šlapali. Poráželi nábytek a zakopávali o něj. Historik Francouzské revoluce Frédéric Mason celou situaci popsal slovy: „Zděšené výkřiky, bolestný nářek, praskání ohně, hluk padajících lustrů a hroučících se dřevěných stěn, zvenku pak výkřiky davu a v temných zákoutích otrlí zloději přelézající ploty a okrádající vyděšené a zraněné dámy o jejich šperky.“

Policie zorganizovala ruční hašení, vodu přinášeli v sudech. Když po uhašení požárů zjišťovala škody, ukázalo se, že jedna osoba chybí. Paulínino spálené tělo mohlo být identifikováno jen díky jejím šperkům. Popálena byla i její dcera Marie Pavlína. Její manžel se už neoženil. Výchovy dětí se ujala jeho sestra Eleonora Žofie.

Na základě této události založil Napoleon v září 1811 hasičský sbor o 576 mužích pod velením prefekta. Záchraný sbor funguje dodnes.

Přečtěte si přiložený text a odpovězte na následující otázky:

1. STYLISTIKA

1. a) Do jaké funkčněstylové oblasti byste zařadili tento text?

b) Jaké slohové postupy se v textu dominantně uplatňují?

2. a) Jak je text členěn z hlediska horizontálního?

b) Charakterizujte téma:

1. odstavce

3. odstavce

předposledního odstavce

3. Které prostředky vertikálního členění a s jakou funkcí se v textu uplatňují?

prostředek

funkce

4. Z nabízených variant odpovědí zakroužkujte všechny, které považujete za správné.

Titulek je

a) statický

b) dynamický

c) konkrétní

d) neurčitý

e) informuje o události jen částečně

f) informuje o události výstižně

5. Ke slovu *opulentní* přiřadte na základě textu adekvátní slohový příznak. Vybírejte přitom ze škály - výraz knižní, neutrální, hovorový, expresivní. Příslušný slohový příznak podtrhněte.

2. SYNTAX

1. Vypište z textu všechny apoziční skladební dvojice s několikanásobným přístavkem.
 - a)
 - b)
 - c)
2. Proveďte syntaktickou analýzu následující věty jednoduché a její stavbu znázorněte náležitým plošným schématem (s údaji o každém větném členu a skladebních vztazích gramatických a sémantických).

Císař spolu s císařovnou rychle opustili v doprovodu důstojníků a stráže hořící sál.

3. Co mají následující věty jednoduché z hlediska syntaktického společného a čím se liší?
Uveďte k nim další skladební alternativy.
 - a) *Císař s chotí se objevil v deset večer.*
 - b) *Přivítali je vyslanec s chotí a rakouský kancléř Klemens Metternich s manželkou.*

Společné:

Odlišné:

Uveďte alternativy k a):

Uveďte alternativy k b):

4. **Zaznamenejte základovou větnou strukturu (ZVS) pomocí gramatického větného vzorce (GVV).**

Počet diamantů na její toaletě čítal 627 kousků.

GVV:

Po uhašení požárů se ukázalo, že jedna osoba chybí.

GVV:

Velvyslanec Karel ze Schwarzenbergu pozval na slavnost na 1200 prominentních hostů.

GVV:

5. a) **Kolik elementárních textových jednotek (ETJ) obsahuje následující úryvek textu?**
b) **Který typ tematicko-rematických posloupností v něm převládá?**

Pavlínu naplňovala zvědavost, jak mimořádná akce proběhne. Sama patřila k obdivuhodným ženám. Byla vzdělaná, vedla vlastní salon, malovala. V českých zemích se stala jednou z prvních šlechticů, která se svým devíti dětem skutečně věnovala, tykala jim, pečovala o jejich výchovu.

Počet ETJ:

Typ T-R posloupnosti:

6. **Znázorněte stavbu následujícího souvětí náležitým plošným schématem, v kterém budou údaje o jednotlivých větách (větněčlenská funkce, způsob připojení, sémantický vztah).**

Na neděli 1. července 1810 se kněžna Pavlína ze Schwarzenbergu velmi těšila, protože její švagr, generál jezdecký a vyslanec rakouského císaře, pořádal v pařížském paláci de Montesson ples, který završoval oslavy, jež se konaly na počest rakouské arcivévodkyně Marie Luisy, mladé manželky císaře Napoleona I. a dcery rakouského císaře Františka I., po jejím příjezdu do francouzské metropole.

3. MORFOLOGIE

1. Určete slovnědruhovou platnost slov užitých v textu:
 - a) *arcivévodkyně*
 - b) *všichni*
 - c) *čtrnáctiletá*
 - d) *se* (4. odstavec, 2. řádek)
 - e) *nakonec*

2. Určete deklinační vzor níže uvedených podstatných jmen:
 - a) *kancléř*
 - b) *metropole*
 - c) *přízemí*

3. Určete třídu níže uvedených sloves:
 - a) *pořádat*
 - b) *vmísit*

4. Utvořte:
 - a) přechodník minulý činný pro ženský rod mn. č. od slovesa *opustit*
 - b) přechodník přítomný činný pro mužský rod j. č. od slovesa *fungovat*
 - c) příčestí trpné pro mužský rod j. č. od slovesa *zvrtnout*
 - d) příčestí trpné pro střední rod mn. č. od slovesa *doprovázet*
 - e) podstatné jméno slovesné od slovesa *provést*

5. Uveďte latinský název pro 6. pád

6. Napište latinský název pro vid

7. Určete druh číslovky *1.* (1. odstavec, 1. řádek)

8. Utvořte 3. pád množ. č. od podstatného jména *choť* (5. odstavec, 1. řádek)

9. Utvořte 7. pád množného čísla od podstatného jména *palác*

4. LEXIKOLOGIE A TVOŘENÍ SLOV

1. K daným výrazům uveďte jejich příslušné slovtvorné charakteristiky.

	<i>jezdectvo</i>	<i>výchova</i>
motivující slovo		
slovtvorný základ		
slovtvorný formant (včetně hláskových alternací)		
slovtvorný způsob		
slovtvorná kategorie		
onomaziologickorelační typ tvoření*		

* zde vybírejte ze škály – mutace, transpozice, modifikace

2. Vypište z textu:

a) domácí substantivní kompozitum

b) domácí adjektivní kompozitum

3. Jakým slovtvorným způsobem a postupem byla utvořena následující slova z textu?

a) *náušnice, náhrdelník, náramek*

slovtvorný způsob:

slovtvorný postup:

b) *zákoutí*

slovtvorný způsob:

slovtvorný postup:

4. K uvedeným slovům cizího původu z textu napište jejich domácí jednoslovný významový ekvivalent. Respektujte jejich význam na základě příslušného kontextu.

panika

situace

5. FONETIKA, FONOLOGIE A PRAVOPIS

1. a) Transkribujte text včetně označení přízvukových taktů. Využijte výhradně českou transkripční soustavu.

Když vstoupil na galerii, začala hořet jedna z drapérií – snad od převržené svíčky nebo jedné z lamp. Požár se rychle šířil. Císař se vrátil pro císařovnu sedící v přízemí na pódiu a v doprovodu důstojníků a strážce a rychle opustil hořící sál.

- b) Ve slovech *císař* a *císařovna* a *císařský* určete znělost ř a odůvodněte.

císařovna: ř

císař: ř

císařský: ř

- c) V transkribovaném textu podtrhněte 1 příklonku a 1 předklonku.

2. Určete hláskové změny, k nimž dochází při výslovnosti uvedených slov a spojení. Uveďte, které z nich jsou ortoepické (SPIS) a neortoepické (NESPIS).

sčesat [ščesat]

ženský [žencki:]

mango [mango]

vcelku [fcelku]

odnese [vodnese]

3. Uveďte, jakou funkci mají pauzy ve výkladovém monologu učitele:

4. Určete jádra všech slabik (zakroužkujte je):

krček, euro, houpat, drak, plnit, smrk

5. V následujících větách opravte všechny jazykové chyby:

Tamnější nápěvy Janáčka okouzlili. Otec mi naslouchal ze zhovívavím úsměvem. Voda v Nilu se hemžila krokodýli. Slavnosní hostinu po ukončení studia jsme uspořádali v restauraci U dvou veverek. Každý je povinnen odevzdat daňové prohlášení včas na Finanční úřad. Ty jsis zapoměl doma cestovní pas? Nenechali se odradit žádnými svízeli. Barevný papíroví draci se v dešti promočily. Vrať mi Marcelo ty knížky, již jsem ti půjčila před dvěmi měsíci. Jiří se choval nerozumě a svéhlavě. Naše procházka začala na karlovo mostě a pokračovala do Nerudovi ulice přes Malostranské Náměstí. Vtom se dítě vytrhlo z otcova obětí a vbjehlo do vozovky. Večer jsme shlédli představení Tylovy hry Strakonický Dudák v národním divadle. Rovnoramený trojúhelník je osově souměrný podle i procházející hlavním vrcholem a středem základny. Podle vedoucí Kanceláře ředitele městské policie I. Seifertové, hrozí za porušení nařízení, které vláda vydala v souvislosti s opatřenímy proti koronaviru pokuta až 10 000 korun. Hrdinami knihy „Všechno spustošené“, všechno spálené, jsou osamnělí, vsteklí a neklidní muži.